

La Dunărea de Jos, italienii s-au instalat mai ales la Vicina care, spre sfârșitul secolului XIII, deține primul loc în exportul și importul ținuturilor românești; îi găsim mai târziu la Chilia (Lycostomo), Cetatea Albă (Moncastro), fiind semnalati și la Mangalia, Constanța, Cernavodă¹. Ei urmăreau obținerea unor profituri cât mai ridicate; impunându-și prețurile de vânzare și de achiziție au exercitat în veacul XIII, un adevărat «monopol al comerțului de intermediere», vehiculând nu mărfurile proprii ci pe ale altora — țesături și articole diferite ale atelierelor apusene și bizantine, sclavi, produse agricole și animale, mirodenii — și căutând, prin această activitate, să-și asigure venituri cât mai importante pe seama atât a producătorilor cât și a consumatorilor².

Schimbul de mărfuri cu Peninsula Balcanică a fost condiționat, așa cum am arătat la început, de creșterea producției interne de pe teritoriul patriei noastre în secolele X—XIII; trebuie precizat însă și aspectul complementar, în ce măsură acest negoț a influențat dezvoltarea societății românești în același interval de timp și în ce sens anume? «...Comerțul exercită pretutindeni, precizează Karl Marx făcând istoricul capitalului comercial, o acțiune mai mult sau mai puțin dizolvantă asupra organizărilor producției pe care le găsește și care, sub diferitele lor forme, sînt orientate cu deosebire în spre valoarea de întrebuințare. În ce măsură însă determină el dizolvarea vechiului mod de producție, aceasta depinde în primul rînd de soliditatea acestuia și de structura lui internă. Iar încotro merge procesul acesta de dizolvare, adică *ce mod de producție nou ia locul celui vechi, nu depinde de comerț, ci de caracterul însuși al vechiului mod de producție*. În lumea antică, acțiunea comerțului și dezvoltarea capitalului comercial duceau întotdeauna la economia sclavagistă; și cîteodată, în legătură cu punctul de plecare, numai la *prefacerea unui sistem sclavagist patriarhal orientat spre producția directă de mijloace de subsistență, într-unul orientat spre producția de plus valoare*»³. Această analiză asupra acțiunii negoțului în consolidarea societății sclavagiste ne îngăduie să înțelegem și procesul petrecut în Țările Române în perioada feudalismului timpuriu, în secolele X—XIII. Neguțătorii străini, mai întîi bizantinii, mai pe urmă genovezii au găsit în Muntenia și Moldova ca și în Dobrogea, o societate în care relațiile feudale se consolidau treptat; în veacul XIII exista în aceste ținuturi o clasă feudală numeroasă, adunînd de la supuși dijme și dări, dispunînd de bani; această clasă stăpînitore — vezi mărturiile din 1281, privind negoțul la gurile Dunării — cumpără postav lombard și francez, țesături de in și mătase și mirodenii, dînd în schimb grîne, pește, ceară, adunate de la sătenii aflați în dependența ei. Afacerile genoveze la Vicina, așa cum rezultă ele din actele notarului Di Predono, reprezintă nu mărfuri aduse în tranzit ci tranzacții încheiate direct în mijlocul populației nord-dunărene.⁴ «Furnizorii» mărfurilor nu au putut

¹ Barbu T. Cîmpina, *op. cit.*, I, p. 199.

² Karl Marx, *Capitalul*, vol. III, 1, București, 1956, p. 322.

³ Karl Marx, *op. cit.*, p. 325 (sublinierea mea, D.C.G.).

⁴ Concluzia reiese din:

— beneficiile menționate în scris în contractele de comandită încheate de Gabriele di Predono cu destinația Vicina (vezi mai sus); asemenea cîștiguri rezultau din vînzările